

Sygn. akt III AUa 464/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2019 r. w Lublinie

sprawy W. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o przeliczenie emerytury od wcześniejszej daty

na skutek apelacji W. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 14 marca 2018 r. sygn. akt VIII U 2433/17

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przelicza emeryturę W. J. od dnia(...);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz W. J. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

III AUa 464/18

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 12 września 2017 r. przeliczył od 1.09.2014 roku, tj. za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym wydano decyzję emeryturę W. J.. W ocenie organu rentowego ponowna analiza akt sprawy pozwoliła stwierdzić, że organ emerytalny błędnie nie

uwzględnił w podstawie wymiaru świadczenia wynagrodzenia minimalnego za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) od 9.10.1973r. do 31.12.1978r. Wnioskodawczy ni wówczas była równolegle zatrudniona w Szpitalu (...) z tytułu tego zatrudnienia przedłożyła zaświadczenie o wysokości zarobków, które ZUS uprzednio uwzględnił do podstawy wymiaru świadczenia.

Od tej odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie złożyła W. J. domagając się zmiany decyzji i przeliczenia emerytury od 01.03.2002r. gdyż w jej ocenie wysokość emerytury była ustalona błędnie- tj. z zastosowaniem niewłaściwej kwoty bazowej oraz wskaźnika podstawy.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14 marca 2018 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że W. J. od 1.01.1993 r. była uprawniona do renty. Do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto wynagrodzenie, z 3 lat kalendarzowych tj. od 01.01.1989r. do 31.12.1991r. na podstawie zaświadczenia o wynagrodzeniu wydanego przez Przedsiębiorstwo(...), w którym wnioskodawczynie była zatrudniona od 09.10.1973 r. do 30.04.1992 r. przez ustalając WWPW na 72,45%. Do ustalenia wysokości renty ZUS uwzględnił 27 lat i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Jednocześnie w okresie zatrudnienia w (...) wnioskodawczynie była zatrudniona w okresie os 17.02.1973r. do 08.04.1980r. w (...) nr(...)w L.. W kolejnych latach w związku z podjęciem zatrudnienia przez wnioskodawczynie oraz składaniem dodatkowych dokumentów co do wysokości wynagrodzeń ZUS przeliczał świadczenie w związku ze wzrostem stażu nadal przyjmując do ustalenia wysokości renty dotychczasową podstawę wymiaru. I tak np. w 2001 roku wysokość renty ustalono przy dotychczasowym wwpw z zastosowaniem kwoty bazowej 666,96 zł odpowiednio ją waloryzując W lipcu 2001 roku wnioskodawczynie przedłożyła zaświadczenia o zarobkach z (...) L. obejmujące lata 1979-1991 i z (...) za lata 1994-2000. Decyzją z 17.07.2001r. ZUS odmówił przeliczenia podstawy wymiaru wobec ustalenia, że wskaźniki wyliczone tak z

10 kolejnych lat jak i 20 lat kalendarzowych były niższe niż wskaźnik przyjęty do ustalenia wysokości renty. Wnioskodawczynie decyzji nie skarżyła do Sądu. We wrześniu 2001 roku wnioskodawczynie dodatkowo przedłożyła zaświadczenie o wysokości zarobków z (...)w L. obejmujące lata 1973-1980. Decyzją z 16.10.2001 r. ZUS przeliczył rentę w związku ze zmianą stażu oraz zmianą podstawy wymiaru. Ustalił podstawę wymiaru na podstawie innych 3 lat kalendarzowych tj. od 01.01.1988r. do 31.12.1990r. ze wwpw 75,35%. Wnioskodawczynie nie odwoływała się od decyzji ZUS do Sądu natomiast nieustannie pisała wnioski i skargi do organu rentowego. W związku z tym ZUS dokonywał sprawdzenia prawidłowości zasad ustalenia wysokości świadczenia i nie znajdował podstaw do uznania, że świadczenie jest źle wyliczone.

Jeszcze w marcu 2001 roku złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z 29.03.2001r. ZUS ustalił jej prawo do emerytury od 01.03.2001r. przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru podstawę wymiaru renty i wwpw 72,45% przy zastosowaniu kwoty bazowej 666,96 zł. do całości świadczenia. Emerytura została zawieszona gdyż wnioskodawczynie kontynuowała zatrudnienie.

Decyzją z 4.10.2001r. ZUS przeliczył emeryturę w związku ze zmianą stażu i podstawy wymiaru i ustalił od 01.07.2001r. wyższą wysokość emerytury przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych tj. od 01.01.1982r. do 31.12.1991 r. i wwpw 64,53% przy zastosowaniu kwoty bazowej 1683,27 zł. do całości świadczenia. Emerytura została nadal zawieszona gdyż wnioskodawczynie kontynuowała zatrudnienie.

Decyzją z 31.01.2002r. od 16.01.2002r. podjęto wypłatę ustalając jej wysokość podstawę wymiaru renty ze wwpw wynoszącym 75,96% i zwaloryzowana kwotą bazową 666,96zł. mimo, że wysokość emerytury była niższa niż ustalona decyzją z 04.10.2001r.

Wskutek kolejnych skarg wnioskodawczynie ZUS przeanalizował sposób ustalenia wysokości emerytury i decyzją z 08.03.2002 r. uchylił decyzję z 29.03.2001r. ustalając podstawę wymiaru z 10 lat kalendarzowych od 01.01.1989r. do 31.12.1998r. ze wwpw 50,51% i kwotą bazową 1540,20zł. (k. 81ae) oraz decyzją z tej samej daty uchylił decyzję z 04.10.2001r. przeliczając emeryturę od 01.07.2001 r. przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych tj. od 01.01.1982r. do 31.12.1991 r. i wwpw

64,53% przy zastosowaniu kwoty bazowej 1540,20 zł. wskazując, że tak przyjęty wskaźnik jest wyższy niż ustalony z 20 lat - wynoszący 60,05%. (k.87ae)

Kolejnymi decyzjami odmawiano wnioskodawczyni zmiany wysokości świadczenia z tytułu przeliczenia podstawy wymiaru. Wszystkie wyliczenia ZUS opierały się na uwzględnieniu udokumentowanych przez wnioskodawczynię zaświadczeniami zarobkach w tym z (...) od 1979 roku i w Szpitalu (...) od 1973r.

W styczniu 2009 roku wnioskodawczyni ponownie zwróciła się o przeliczenie emerytury domagając się dokładnego przeanalizowania okresów stażowych. Przy okazji przeanalizowano wysokość udowodnionych zarobków przyjętych do ustalenia wysokości emerytury i nie dopatrzone się nieprawidłowości w związku z czym pismami informowano o tym wnioskodawczynię wskazując, że ZUS dokonał wszelkich możliwych przeliczeń.

Wnioskodawczyni odwołała się od decyzji waloryzacyjnej z dnia 01.03.2009 roku ale postanowieniem z dnia 23.09.2009r. w sprawie VIII U 2344/09 Sąd Okręgowy w Lublinie odwołanie odrzucił. Wnioskodawczyni nadal kwestionowała wysokość emerytury.

Ostatecznie po kolejnym wniosku z sierpnia 2017r. ZUS ustalił, że ustalając wysokość emerytury wnioskodawczyni nie ujęto wynagrodzeń minimalnych za okres zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) w L. od 1973 roku do 31.12.1978r. Przyjęto z tego zakładu pracy udokumentowane zarobki z lat od 1979r. a tymczasem od 1.01.2009r. zaistniała prawna możliwość uwzględnienia w przypadku nieudowodnienia rzeczywistych zarobków z danego okresu zatrudnienia zarobków minimalnych. Pozwalał na to wprowadzony do ustawy emerytalnej przepis art. 15 ust. 2a, który wszedł w życie od 1.01.2009r. o treści: Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Zaskarżoną decyzją ZUS uwzględnił zarobki minimalne za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) od 9.10.1973r. do 31.12.1978r. Dokonał przeliczenia świadczenia, przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 68,99%, do wyliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę bazową 1683, 27zł.-. WWPW świadczenia wzrósł w stosunku do poprzednio ustalonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1982-1991 i wynoszącego 64,53%. Wyplacono wyrównanie za okres od 01.09.2014r. do 30.09.2017r., tj. za okres 3 lat poprzedzających miesiąc wydania decyzji w kwocie 345,22zł. Za okres od 02.09.2014r. do 01.10.2017r. wyplacono również odsetki ustawowe w kwocie 39, 65zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta rentowe i emerytalne, zawierające świadectwa pracy wnioskodawczyni, zaświadczenia o wysokości zarobków, decyzje rentowe i emerytalne wydawane wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy podkreślił, że brak podstaw do tego aby emerytura wnioskodawczyni z uwzględnieniem kwot minimalnych za okresy kiedy nie przedstawiła dowodów na wysokość zarobków mogła zostać przeliczona od 2002 roku. Wówczas nie pozwalały na to obowiązujące przepisy. W sytuacji gdy ubezpieczony nie udowodnił zarobków do podstawy wymiaru emerytury za nieudowodnione okresy przyjmowało się zarobki w wysokości „0”. Dopiero zmiana ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadzona art. 2 ust. 1 ustawy z 4.09.2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodająca art. 15 ust. 2a, który wszedł w życie od 01.01.2009r., pozwalała na ponowne obliczenie wysokości emerytury lub renty od podstawy wymiaru składek odpowiadającej kwocie minimalnego wynagrodzenia pracowników obowiązującego w okresie, za który nie można ustalić podstawy wymiaru składek.

Faktem jest, że ZUS błędnie nie zastosował tego przepisu, ale też wnioskodawczyni mimo wielu skarg nigdy wprost nie zverbalizowała takiego wniosku. Nieprawidłowo również ZUS pierwotnie zastosował do ustalenia wysokości emerytury wnioskodawczyni kwotę 1540, 20 zł.

Jest to kwota zawarta w Komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie kwoty bazowej w pierwszym kwartale 2000 r. z dnia

11 maja 2000 r. (M.P. Nr 14, poz. 313). Na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118 i Nr 19, poz. 238) Prezes GUS ogłosił, iż kwota bazowa, o której mowa w art. 19 powołanej ustawy, w pierwszym kwartale 2000 r. wyniosła 1 540,20 zł. Kwota ta obowiązywała do 01.03.2001 roku a tymczasem od 01.03.2001 roku obowiązywała kwota bazowa, o której mowa w art. 19 ustawy emerytalnej, w pierwszym kwartale 2001 r. wynosząca 1.683,27 zł., co wynikało z Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie kwoty bazowej w pierwszym kwartale 2001 r. z dnia 11 maja 2001 r. (M.P. Nr 15, poz. 247)

Dopiero zatem od stycznia 2009r. wnioskodawczynie mogła skutecznie ubiegać się o przeliczenie przy zastosowaniu wyższego przelicznika. Jednak nie oznacza to, że obecnie może żądać wyrównania nawet od tej daty.

W myśl przepisu art. 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym, jeżeli ponowne ustalenie prawa do świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłaca się je od miesiąca złożenia pierwotnego wniosku lub wydania decyzji, nie dłużej jednak niż za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt III UZP 1/05, OSNPUSiSP rok 2005, nr 24, poz. 395; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2002 r., sygn. akt II UKN 116/01, OSNPUSiSP rok 2003, nr 24, poz. 599).

Wbrew twierdzeniom wnioskodawczynie obecnie ustalona wysokość emerytury jest już prawidłowa. Zastosowano odpowiednie wynagrodzenia do ustalenia podstawy wymiaru, właściwy jest wwpw, zastosowana jest prawidłowa kwota bazowa. Wyliczona na tej podstawie emerytura na dzień jej przyznania została obecnie zgodnie z obowiązującymi zasadami i przepisami zwaloryzowana przez obowiązujące na przestrzeni lat wskaźniki waloryzacji, co wynika także z pisma ZUS z dnia 26.10.2017r., znajdującego się w aktach emerytalnych.

Biorąc pod uwagę powyższe i mając na uwadze, że przepis art. 133 ustawy emerytalnej nie daje podstawy prawnej do przyznania podwyższonych świadczeń od daty powstania prawa do nich, jeżeli to prawo powstało wcześniej niż trzy lata przed zgłoszeniem wniosku (tu przed wydaniem decyzji w tym przedmiocie), nawet w przypadku jeżeli niezrealizowanie tego prawa było błędem organu rentowego należało odwołanie oddalić.

Od tego wyroku apelację wniosła wnioskodawczynie W. J. zarzucając wyrokowi wzięcie pod uwagę wyłącznie dowodów jednej strony oraz nieuwzględnienie dokumentów dostarczonych przez wnioskodawczynie. Domagała się zmiany wyroku poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w ten sposób, że Sąd przyzna że ZUS od początku źle wyliczył jej emeryturę nie bazując na okresach składkowych i rp7 tylko biorąc przelicznik i wskaźnik i kwotę bazową z renty, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna i jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i przyznanie wnioskodawczyni prawa do przeliczenia emerytury w sposób wskazany w zaskarżonej decyzji od dnia (...).

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że istotą sprawy było ustalenie przez organ rentowy po ponownej analizie akt ubezpieczeniowych wnioskodawczyni, że przy obliczeniu wysokości jej emerytury został popełniony błąd poprzez nieprzyjęcie do podstawy wymiaru świadczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) - minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie. Sposób wyliczenia wysokości świadczenia odnosił się wyłącznie do kwestii uwzględnienia dodatkowego wynagrodzenia uzyskiwanego przez wnioskodawczynię w okresie tego zatrudnienia i przyjęcie tegoż wynagrodzenia według zasad prowadzonych od dnia 1 stycznia 2009 roku w przepisie art. 15 ust.2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyjęcie minimalnego wynagrodzenia pracowników. Zaskarżona decyzja była wydana z urzędu po stwierdzeniu przez organ rentowy, że ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni było zaniżone przez nieuwzględnienie tej okoliczności. Zasady wypłaty świadczenia zaniżonego na skutek błędu organu rentowego reguluje przepis art. 133 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy zacytowany przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W sytuacji wnioskodawczyni przepis ograniczający odpowiedzialność organu rentowego do wypłaty świadczenia wyłącznie za okres trzech lat poprzedzających datę wydania decyzji nie znajduje zastosowania. Wnioskodawczyni bowiem w dniu 5 lipca 2011 roku złożyła wniosek o przeliczenie emerytury poprzez uwzględnienie minimalnego wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie od 1 stycznia 1971 roku do 31 grudnia 1991 roku (akta emerytalne nieponumerowane) wniosek ten nie został rozpoznany - organ rentowy nie wydał wówczas decyzji, a jedynie pismem poinformował o braku potrzeby przeliczenia świadczenia w sposób wskazany przez wnioskodawczynię. Okoliczność ta oznacza, że w sprawie wnioskodawczyni znajduje zastosowanie przepis art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazujący wypłatę świadczenia od dnia powstania prawa, ale nie wcześniej niż miesiąc zgłoszenia wniosku. Z uwagi na to, że wniosek taki został zgłoszony a organ rentowy dopiero wydając zaskarżoną decyzję dokonał obliczenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu dodatkowego składnika podstawy wymiaru świadczenia, zarówno zaskarżony wyrok, jak i decyzje go poprzedzającą należało zmienić ustalając prawo do wypłaty przeliczonego świadczenia od miesiąca zgłoszenia wniosku, czyli od dnia (...).

W pozostałej części apelacja nie zasługuje na uwzględnienie - w tej części Sąd Apelacyjny w pełni podziela i akceptuje argumentację Sądu Okręgowo zawartą w motywach zaskarżonego wyroku.

Z tych względów i na mocy powołanego powyżej przepisu art. 133

ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270) art. 386 § 1 kpc oraz art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia art. 98 § 1 kpc.